

Libris

Respect pentru oameni și cărți

Editura NEUMA
Strada Libertății, nr. 188
Apahida, Județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș
Coperta și DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Gârbea, Horia

Plăcinte cu ighemonicon : proză / Horia Gârbea. -

Apahida : Neuma, 2019
ISBN 978-606-8975-27-6

821.135.1

HORIA GÂRBEA

PLĂCINTE CU IGHEMONICON

PROZĂ

Editura
NEUMA

turgie în 2001 și *Premiul US și Andrei Bantaș* pentru traduceri în 2011. Are lucrări literare traduse și publicate în numeroase limbi străine, mențiuni în istorii ale literaturii române, manuale școlare, cursuri universitare de literatură și teatru, dicționare de personalități etc.

A realizat scenarii de filme și show-uri pentru televiziune la *ProTV*, apoi la *Prima TV*, *Național TV* etc. A realizat doua cicluri de emisiuni la *TVR Cultural*. A reprezentat România la festivaluri internaționale de literatură.

Între 2003 și 2015 a fost președintele *Asociației Scriitorilor din București*, apoi al *Filialei București-Dramaturgie* ale *USR*, din 2015 e președintele *Filialei București-Poezie* a *Uniunii Scriitorilor*. A fost vicepreședintele *Institutului Cultural Român*, directorul *Teatrului Dramaturgilor Români* etc.

A fost distins cu *Ordinul Meritul Cultural* în grad de cavaler (2004), înălțat la grad de ofițer în 2010.

Cuprins

Negru de București. Generația a treia / 7

2028. Focul / 29

Criminalul / 37

La Sinaia, la Cazino / 46

Miss Litoral, 1984 / 55

Poveste românească de Crăciun
sau

Moartea și învierea lui Moș Crăciun / 62

1921. Variante / 72

Plăcinte cu ighemonicon / 80

Referințe critice / 89

Despre autor / 94

Negru de București. Generația a treia

1.

Numele are și el importanța lui. Așa spunea taică-său care îi alesese numele. El credea altfel. Că numele e chiar foarte însemnat. Ștefan era un nume acceptabil și, mai ales, traducibil. Când avea să plece din România, țara asta de tot rahatul, în care nu se mai putea trăi, numele ăsta se putea ușor adapta: Steven, Ștefan, Ștefano, Étienne. Mergeau toate. Cum ar fi fost să-l cheme ca în romanul ăla pe care trebuise să-l citească în liceu: Paraschiv, sau Nilă, sau Achim? Cu ăstea, în Europa civilizată sau în State, l-ar fi mâncat câinii.

Era mai greu cu ea. Cosmina! ăsta era un nume foarte tâmpit. Luat parcă din basme răsuflăte și dulcele. Avea o grămadă de colegi pe care-i chema așa, aiurea: Sorin – Sorina, Cosmin – Cosmina, Codru – Codruța. Mă rog... tot era mai bine decât Safta sau Marghioala. Dar cel mai bine ar fi fost s-o fi chemat și pe ea Ana, Maria, Irina, Ioana, să nu-i fie rușine cu ea.

Pentru că Ștefan se hotărâse: când va pleca din țara lui comunistă și de rahat o va lua și pe Cosmina

cu el. Îi spusese și ei. Nu pe ocolite. Scurt, dar destul de clar. Eu am de gând să mă car. Aici nu e de stat, frate. Și să știi că te iau cu mine. Nu te las nici pe tine în mizeria asta. Ea răsese.

Îl întrebase apoi, mai serioasă, mai matură, i se păruse lui, cum are să facă. Din România nu iese nimeni. Doar berzele care pleacă toamna. Nici despre ele nu se știe cât o să le mai lase securitatea să zboare așa, de capul lor, peste graniță.

Ștefan nu-i spusese planul lui. Doar îi spusese că are un plan. Se mirase că fata nu-l întrebase nimic. Dacă are un plan să-l țină pentru el. Nici măcar ei să nu i-l spună. Și să nu se vadă pe fața lui că are un plan. Ei – cei din poliția politică – sunt peste tot. La el, la Făgăraș, la București, în trenurile împuțite care-l aduceau de la Făgăraș la București, în toate găurile pe unde treceau acele trenuri. De unde știa una ca ea asta? Nici nu împlinise optsprezece ani. Uite că știa.

2.

- Ai să auzi de mine, coane Petcule.
- Gura, Șantia. Mereu vorbești prea mult. În meseria ta trebuie să taci.
- Cu cât vorbești mai mult, cu-atât aburești mai multă lume, coane. Ai să mă cunoști...
- Nu te cunosc, Șantio. Nimeni n-o să te cunoască. Dacă pici la mijloc, noi nu ne băgăm. Mai ales eu nu mă bag. O să ai soarta lui Râmaru. Punct. Clar?

- Nu mă compara pe mine cu Râmaru, coane. Râmaru era un nebun oarecare. Tăia și el gagici c-așa i se scula lui. Dacă era ceva de capul lui, era el aici, nu eu.

- Șantio, dacă într-o zi o să deschid ziarul Informația și o să aflu că odiosul criminal Șantia a fost condamnat la moarte, punct, sentința a fost executată, punct, eu n-o să știu despre cine e vorba. Pentru că eu nu te cunosc.

- Bine, coane Petcule. S-a marcat. Dar mai citește și matale, că ai școală, te-a dat partidul la școală, și-ai să vezi numele meu.

- Iar vii cu chestia aia răsuflată că bunicu-tău era Șantia ăla, spintecătorul de pe vremea lui Pazvante Chiorul?

- Osman Pazvantoglu. Dar bunicul nu era pe-atunci. Vorbim de 1907, coane, și după aia. Nici n-au trecut 70 de ani. Informeză-te. Nu numai din Informația. Erau și pe-atunci ziare. Nu mai zic de Universul. Ia Facla, coane, ia Adevărul.

- Ia tu aia-n gură și taci. Punct.

3.

La podul Mogoșoaiei ne despărțirăm, Pirgu luând-o spre poștă, noi spre Sărindar. Noaptea era umedă și rece, ceața se făcea tot mai deasă. Mă gândeam tocmai cum să mă văd mai degrabă acasă, în pat, când Pantazi, după obiceiul lui, mă rugă să rămân cu el. (...) Ceața se făcea tot mai deasă, umezeala mai pătrunzătoare. Intrarăm în localul cel

mai apropiat, la Durieu, în dosul Băncii Naționale și ne aleserăm în fund masa, în colțul cel mai ferit.

Totul se petrecea ca de fiecare dată. Sorbirăm în tăcere prima ținică. Deodată, Pantazi tresări. Cum stăteam pe latura alăturată a mesei, nu fu nevoie să întorc capul ca să văd ce-l tulburase. Intrase un bărbat destul de tânăr. Mai degrabă mic de stat, dar lat în spate, ca un luptător de la circ, ferchezuit cum se cuvine, păstra totuși pe față trăsături aspre, de țaran s-ar fi zis. Avea brațele lungi și mâinile, înmănușate, păreau mari și puternice. Era în plină lumină și noi, din colțul nostru întunecat, îl puteam vedea bine.

Se duse la tejghea și îi spuse tejghetarului ceva ce n-am auzit. Acesta îi umplu repede un țoi cu rachiu, ori poate cu jamaică, n-am văzut bine. Apoi așeză în fața lui, fără vorbă, un plic din hârtie de mătase. Necunoscutul îl luă fără să-l privească și-l puse în buzunarul dinăuntru al hainei ce purta sub macferlan. Din picioare, își bău țoiul din două sorbituri lungi, îl lăsă pe tejghea și ieși fără a privi în jur și fără a spune nimic.

Cînd ușa se închise în urma lui, îl întrebai din priviri pe Pantazi ce se întâmplase și cine era omul care îi atrăsese luarea-aminte. Acesta zâmbi amar:

- Nu știi cine era? Șantia.

4.

- Ștefane, vorbim între noi ca între bărbați. Dacă îți place de Cosmina, eu nu mă bag. Nu contează

că e vară-ta, că știi bine: miacă-ta și nevastă-mea nu-s surori bune, chiar dacă au crescut împreună. Numai atîta îți spun: așteaptă până intrați amîndoi la facultate, să vă faceți și voi o meserie. Că fără carte, știi cum e. Să faceți și voi doi-trei ani de facultate și pe urmă... I-am spus și lui taică-tu. Îi înjură el pe comuniști. Dar dacă nu erau ei, poate nu ajungea nici el inginer, nici maică-ta. Dacă ai carte, te descurci și la noi. Tu crezi că-n America e ca-n filme. Dar filmu-i film, nu e realitate. Mai spune-i și tu lui taică-tu s-o mai lase cu Europa liberă. Mai bine s-ar gândi că are un copil de crescut. Nu mai asculta nici tu. Ești tânăr, nu știi ce-i cu aștia, îți bagă în cap idei. Dacă tu crezi că Goma ăla-i mare scriitor, treaba ta. Eu nu știu, n-am citit, nu mă interesează. Că a făcut pușcărie?! Mulți au făcut atunci. Nu mai sunt vremurile alea.

5.

Auzisem și eu de Șantia, ca fiecare. Jurnalele îi puneau în seamă tot felul de fapte, multe dintre ele de necrezut: omoruri hidoase, ciopârțiri de oameni, mai cu seamă femeii, lovituri la casele de fier cele mai bine păzite și mai strașnic încuiate, cu săltarea unor bani ce nici nu știai să le scrii numărul. Dar niciodată nu fusese prins asupra faptului sau dovedit. Poliția era totuși pe urmele lui. Nu mi se părea cu puțință ca Șantia, cel zugrăvit în gazete, să umble singur noaptea, mai ales într-o noapte neagră precum aceea, prin mijlocul Bucureștilor.

Tot din priviri, îl îndemnai pe Pantazi să-mi spună ce mai știa.

El așteptă ca un chelner să ne aștearnă pe masă vinul, poruncit mai devreme, cu mezelicul cuvenit, și-mi zise:

- Dacă te-ai lua după ziare, Șantia e un monstru din lad. Sau vreun vrăjitor ce stăpânește iarba fiarelor. Iar el nu-i decât un ucigaș de rând. Cu simbrie ce-i drept. Te miri că umblă slobod? Păi el și ortacii lui slujesc cui plătește. Și între aceștia nu lipsesc nici oamenii stăpânirii. Numai că ei nu plătesc cu bani peșin, ci cu libertatea în care-l lasă. Dacă vor să vină de hac unuia care-i stânjenește, nu se mânjesc pe mâini. Au omul lor. Atât așteaptă. Acum câțiva ani, când au fost rășcoalele țăranilor, l-au pus să ia urma celor care le-au stârnit, veniți anume din străinătăți. Și mulți putrezesc acum prin păduri sau pe fundul unor bălți. Iar stăpânii lor ce să zică? Doar n-or să întrebe ambasadorii lor: ce-ați făcut cu tocmiții noștri?

6.

- Ștefane, acolo, la București, cât stai la sora maică-tii, nu prea discuta politică și chestii d-astea cu Nelu. Ți-ai dat seama cine e și ce gândește. N-are rost. Nu-l mai schimbi. De turnat, poate că nu te toarnă, dar nici asta nu-i sigur. Lasă-l în prostia lui. Tu ai treabă, ai meditații de făcut, ai de învățat. Nu ai timp să-i deștepți pe proști. Nu-i mai zice lui de cehi, de Goma, că știi cum reacționează. Ce

ascultăm și ce vorbim între noi e una, ce zici lumii din jur - să te gândești de două ori.

7.

- Mi se trage din sânge, frate, de la familie. Mama a murit în '44 la un bombardament. Aveam șase ani. Dar tot a apucat să-mi zică de taică-meu. Și de bunicu-meu. Nu i-am mai prins. Mi-au mai spus p-ormă și alții care-i știau. Amândoi au mierlit la fel. Au căzut mesa și gaborii i-au lăsat din brațe. Așa mi-o fi scris și mie, mai știi. Pe tata mama l-a iubit. Dar dacă el a luat un plumb între felinare, ce să facă? A greșit și el că s-a legat de legionari și aștia nu iertau. Când a rămas singură, cu mine mic, n-a avut de-ales. S-a făcut curvă. Nu mi-e rușine să zic. Pentru mine a făcut asta. Și prietenele ei, după ce s-a dus, m-au crescut acolo, între ele, până au venit comuniștii și le-au închis hogeacul. M-au trimis la orfelinat. Acolo înveți de toate. A fost greu până am dat prima dată. Eram la bucătărie, că ne puneau să curățăm cartofii, să facem șmotru. Nici nu mai știu din ce ne-am luat. Nici nu am știut când am luat cuțitul. În stânga. Că eu știi că dau mai bine cu stânga. Erau doi. L-am umplut de borș pe unul. Am simțit că-mi place. Că amețesc ca de la o băutură tare. Al doilea a văzut că-i ceva cu mine. S-a speriat, a fugit. Eu după el. Voiam să-i scot și lui sângele. Neamul, se vede treaba. Am apucat să-i dau numai odată, că au sărit toți pe mine. Ei, așa a început. Mi-au zis: Șantia, fapta ta e gravă, te băgăm la

școala de corecție, că ești minor. Dacă nu te reeduci, dai de dracu. Ce să mai dau, că dădusem. Asta a fost. De la tata, de la bunicul... Tot acolo ajungeam. Bine măcar că n-a trăit maică-mea, să mă vadă.

8.

Ei cred că treaba asta cu comunismul e veșnică. Că de fapt rușii s-au înțeles cu americanii peste capul nostru. Dar nu țin seama de oameni. Poți să ții în pușcărie câteva sute de oameni, câteva mii. Dar atâtea zeci și zeci de milioane? Asta cât o să mai dureze? Ceaușescu are aproape 60 de ani. Cât o să mai trăiască? Și de fapt să trăiască, treaba lui. Acum s-a cărat la dracu-n cărți, în Africa. El s-a hotărât. N-o să aștepte să intre la facultate la vară. Și chiar dacă o să intre, n-o să-l prindă absolvirea, să-și ia diploma de TCM aici. Ce-i aia TCM? Bietul taică-su credea c-or să se facă mașini-unelte de căcat încă cincizeci de ani în România? E el, tata, destupat la minte, dar nu de tot. Hotărârea lui e luată. Planul e plan. Trebuie să-l caute pe acest Goma. A făcut o mișcare pentru drepturile omului. S-a alăturat Cartei Începute de cehi. E scriitor, îl știe lumea. O să reușească să miște ceva. Trebuie să meargă împreună cu el, să semneze documentul. Și din două una: ori îi vor lăsa de bunăvoie să plece pe cei care au semnat, ori or să-i alunge ca să scape de ei.

9.

- Șantia, ține-ți gura. Punct. De asta nu ne putem atinge. Nici de nevastă-sa, nici de nimic. Chiar mult iubitul și stimatul a zis: halt! Îți faci gâtul praf degeaba. Ți-am spus ce ai de făcut. Care vin la el, care știm că vor să vină, ai mână liberă la ei. Nu mulți. Doi-trei dacă îi arzi, vorba se duce. Și cu asta am pus punct.

- Coane Petcule, ordinul nu se discută și indicația nici atât. Da-mi pare rău că nu mă lași. Paisprezece am pe răboj, coane! Nu vreau să-l întrec pe bunicu'. Se zice că trecuse de patruzeci numai în București. O fi, n-o fi... Nu discut. Dar, până mor, mai am vreme pentru destui.

- Nu faci nimic fără să-ți dau eu voie. Eu respect ce-a zis mult iubitul și stimatul nostru și îți transmit exact. Și pentru afacerile tale personale, îmi ceri permisiunea. S-a înțeles? Dacă mai calci pe-alături, iei calea lui Râmaru. Punct.

- Da, șefule.

- Nici pe ăștia nu-i nevoie să-i termini. Lasă-i să dea din gură. Să spună ce-au pățit. Să bage frica-n ăilalți.

- Păi cum așa șefu'? Și răbojul meu?

- Mă doare fix în cur de răbojul tău. Știi că nu-mi place vorba lungă. Îi arzi, dar nu-i termini cu tot dinadinsul. Punct.